

DEPARTMENT FOR ARCHIVES AND RECORDS KEEPING
OF THE MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF BELARUS
NATIONAL HISTORICAL ARCHIVES OF BELARUS

Series
«History, archeography, source studies»

Archivarius

Collection of scientific papers and articles

Founded in 2001

Volume 12

Minsk
NHAB
2014

ДЭПАРТАМЕНТ ПА АРХІВАХ І СПРАВАВОДСТВУ
МІНІСТЭРСТВА ЮСТЫЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ АРХІЎ БЕЛАРУСІ

*Серыя
«Гісторыя, архівазнаўства, крыніцазнаўства»*

Архіварыус

Зборнік навуковых паведамленняў і артыкулаў

Выходзіць з 2001 года

Выпуск 12

Мінск
НГАБ
2014

УДК [930.22+94(476)«15/19»(082)]
ББК 79.3(Бел)+63.3(4Бел)41
А87

Серыя заснавана ў 1998 г.

Рэкамендавана да друку Вучоным саветам
Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі

Рэдакцыйная калегія:

*У. І. Адамушка, Ю. М. Бохан (галоўны рэдактар), Г. Я. Галенчанка,
В. Ф. Голубеў, У. М. Дзянісаў, Д. В. Лісейчыкаў, Д. Ч. Матвейчык,
А. Я. Рыбакоў, А. Л. Самовіч, В. В. Урублеўскі (адказны рэдактар),
М. Ф. Шумейка, Д. У. Яцэвіч*

Рэцэнзенты:

доктар філалагічных навук *А. І. Мальдзіс,*
кандыдат гістарычных навук *С. У. Жумар*

У адпаведнасці з загадам старшыні Вышэйшай атэстацыйнай камісіі
Рэспублікі Беларусь ад 1 лютага 2012 года № 21 зборнік навуковых
прац «Архіварыус» уключаны ў Пералік навуковых выданняў
Рэспублікі Беларусь для апублікавання вынікаў дысертацыйных
даследаванняў па гістарычных навуках.

ISSN 2225-4412

© Дзяржаўная ўстанова
«Нацыянальны гістарычны
архіў Беларусі», 2014

Рэзюмэ

АНТАНОВІЧ ЗІНАІДА ВАСІЛЬЕЎНА, кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры крыніцазнаўства гістарычнага факультэта БДУ.

«Асабовы склад кліру і парафіяльнага духавенства Мінскай дыяцэзіі (паводле фармулярных спісаў рымска-каталіцкага святарства за 1867 г.)»

Аналізуецца асабовы склад кліру (біскуп, візітатар, дэфенсар, члены капітула, кансісторыі, семінарыі) і парафіяльнага духавенства (дэканы, пробашчы, адміністратары, вікарыі) напярэдадні скасавання Мінскай дыяцэзіі на падставе фармулярных спісаў за 1867 г. Пераважная частка духавенства паходзіла са шляхты ва ўзросце ад 26 да 89 гадоў. Аўтар прыходзіць да высновы аб крызісе ў кіраўніцтве азначанай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкай царквы, звязаным з недастатковай колькасцю святарства і частымі зменамі ў яго складзе, а таксама са значным лікам адміністратараў і амаль поўнай адсутнасцю вікарыяў, што ўскладняла магчымасці замяшчэння пасадаў у выпадку абвінавачвання ва ўдзеле ў паўстанні 1863–1864 гг. і спачування паўстанцам.

Яе ж, Рэцэнзія: Niebelski E. „Wiosna i jesień trwa tu krótko”: Księża zesłańcy 1863 roku w syberyjskiej Tunce. — Lublin: Wydawnictwo KUL, 2013. — 220 s.

У рэцэнзіі даецца ацэнка навукова-папулярнаму выданню польскага гісторыка і навуковага супрацоўніка Люблінскага каталіцкага ўніверсітэта Я. Нябельскага, прысвечанаму разнастайным аспектам штодзённага жыцця каталіцкага святарства, высленага ў аддаленыя губерні Расійскай імперыі пасля паўстання 1863–1864 гг., у т.л. у паселішча Тунка Іркуцкай губерні. Падкрэсліваецца перспектыўнасць матэрыялаў расійскіх архіваў і мемуарнай літаратуры з архіваў і бібліятэк Польшчы для разгляду дадзенай тэмы.

БРЭГЕР ГЕРМАН МАКСІМАВІЧ, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела старажытных актаў НГАБ.

«Архіў маёнткаў Падкрывічы і Усцінаўшчына са збораў Каверскіх у Бібліятэцы імя Гераніма Лапацінскага ў Любліне»

У артыкуле прыводзіцца пералік 58 загатоўкаў да 72 дакументаў з гісторыі маёнткаў Падкрывічы і Усцінаўшчына Ашмянскага павета за XVII–XVIII стст., адшуканых у зборы Каверскіх з аддзела рукапісаў ваяводскай і гарадской публічнай бібліятэкі імя Гераніма Лапацінскага ў Любліне.

Дакументы ўяўляюць сабой арыгіналы лістоў або тагачасныя выпісы на старабеларускай і старапольскай мовах з актавых кніг земскіх і гродскіх судаў, Галоўнага Трыбунала ВКЛ. Загалоўкі падрабязна раскрываюць змест дакументаў. Яны размешчаны ў храналагічным парадку і пранумараваны. Пазначаюцца іх даты, месцы і стадыі стварэння, а таксама месцы захавання і мова.

ВАРАБЕЙ ТАЦЦЯНА ПЯТРОЎНА, аспірантка кафедры этналогіі, музеялогіі і гісторыі мастацтваў гістарычнага факультэта БДУ, архівіст аддзела інфармацыйна-пошукавых сістэм НГАБ.

«Стан архітэктурнай спадчыны І. К. Глаўбіца ў канцы XVIII – пачатку XX ст.»

На падставе разнастайных крыніц і даследаванняў прааналізаваны стан архітэктурнай спадчыны І. К. Глаўбіца ў канцы XVIII – пачатку XX ст. У прыватнасці звернута ўвага на такія аб'екты, як лютэранскі збор, каталіцкія касцёлы Св. Янаў і Св. Кацярыны ў Вільні, Св. Яна Хрысціцеля ў Сталовічах і Св. Юрыя ў Забелах, праваслаўныя цэрквы Св. Духа ў Вільні і Спаса-Праабражэнская ў Магілёве. Спецыфіка захавання і выкарыстання дадзеных помнікаў разглядаецца ў цеснай сувязі з асаблівасцямі палітычнага і культурнага жыцця на землях былога ВКЛ пасля ўваходжання ў склад Расійскай імперыі.

ВАСЛЕНКА ГАННА ЮР'ЕЎНА, магістр гістарычных навук, аспірантка кафедры гісторыі Беларусі БДПУ імя М. Танка, старшы выкладчык кафедры філасофіі, сацыялогіі і эканомікі Міжнароднага дзяржаўнага экалагічнага ўніверсітэта імя А. Д. Сахарова (г. Масква).

«Сведчанні гаспадарчай дзейнасці Боны Сфорцы ў пісьмовых крыніцах»

Праведзены аналіз крыніц па праблеме гаспадарчай дзейнасці Боны Сфорцы на тэрыторыі беларускага Палесся ў 1518–1556 гг., якія дазваляюць выявіць асноўныя накірункі трансфармацыі сельскагаспадарчых адносін у беларускіх маёнтках каралевы за разглядаемы перыяд. З ліку апублікаваных раней крыніц у даследаванні аналізаваны «Рэвізія пушчаў і пераходаў звярынных...» (1554), «Пісцовая кніга Пінскага і Клецкага княстваў» (1552–1555), «Пісцовая кніга былога Пінскага староства» (1561–1566), уставы і лісты каралевы Боны. З неапублікаваных матэрыялаў выкарыстаны Літоўская метрыка (мікрафільмы) і актавыя кнігі Пінскага земскага, Брэсцкага земскага і гродскага судаў з фондаў НГАБ.

ГОЛУБЕЎ ВАЛЯНЦІН ФЭДАРАВІЧ, доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык аддзела гісторыі Беларусі Сярэдніх вякоў і пачатку Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі.

«Два дакументы пра валочную памеру ў маёнтку Зэльва (Вялікая Зэльва) Мікалая Крыштофа Радзівіла»

На старабеларускай мове арыгінала публікуюцца два лісты Мікалая Крыштофа Радзівіла са звесткамі аб ходзе валочнай памеры ў маёнтку Зэльва (Вялікая Зэльва) за 25 мая 1573 г., адшуканыя ў адзеле рукапісаў бібліятэкі Акадэміі навук Літвы імя Урублеўскіх. Дакументы тычацца пацвярджэння шляхцічам Івану і Юрыю Данілевічам і Юрыю Каспровічу зямельнай кампенсацыі (т.зв. адмены), атрыманай за канфіскаваныя падчас рэформы землі. Лісты маюць гістарычную каштоўнасць як унікальныя дакументы па правядзенні валочнай памеры ў прыватных уладаннях на тэрыторыі Беларусі.

Грывяннёў Аляксандр Леанідавіч, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела інфармацыйна-пошукавых сістэм НГАБ.

«Род Рамейкаў-Гуркаў у дакументах НГАБ або сваякі героя Шыпкі»

У артыкуле прыводзяцца звесткі да біяграфій генерала расійскіх войск і героя руска-турэцкай вайны 1877–1878 гг. Іосіфа Уладзіміравіча Гуркі (1828–1901), яго сыноў Уладзіміра, Васіля і Дзмітрыя. Адзначаецца знаходка ў матэрыялах фонду Магілёўскай рымска-каталіцкай кансісторыі (кніга Санкт-Пецярбургскага рымска-каталіцкага касцёла за 1849–1854 гг.) метрычнага запісу аб смерці яго бацькі — генерала Уладзіміра Іосіфавіча Гуркі (1795–1852). На падставе разнастайнага кола крыніц, у т.л. матэрыялаў сямі фондаў НГАБ, пералічваюцца валоданні прадстаўнікоў роду Рамейкаў-Гуркаў, якія пражывалі ў Магілёўскай (Бабінавіцкі і Аршанскі паветы) і Віцебскай (Суражскі, Віцебскі, Веліжскі паветы) губернях.

Долатава Вольга Уладзіміраўна, магістр гістарычных навук, аспірантка кафедры новай і найноўшай гісторыі Беларусі гістарычнага факультэта БДУ, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела навуковага выкарыстання дакументаў і інфармацыі НГАБ, загадчыца бібліятэкі НГАБ.

«Удзел інтэлігенцыі ў гарадскіх грамадскіх сходах Мінскай, Магілёўскай, Віцебскай губерняў у пачатку XX ст.»

На падставе дакументаў фондаў НГАБ, у т.л. Мінскай і Віцебскай губернскіх па справах аб таварыствах і аб'яднаннях прысутнасцяў, і «Памятных кніжак» Мінскай (1903–1917), Магілёўскай (1906–1917), Віцебскай (1914) губерняў разглядаецца дзейнасць грамадскіх арганізацый у губернскіх і павятовых гарадах Беларусі пачатку XX ст. Робіцца выснова аб тым, што ўдзел у грамадскіх аб'яднаннях дазваляў актыўным слямам насельніцтва, у т.л. інтэлігенцыі, абмяркоўваць важныя сацыяльныя пытанні, павышаць узровень культуры, фарміраваць грамадскую думку, уплываць на ход сацыяльна-палітычнага і культурнага жыцця беларускіх губерняў.

Дручкус Гінтарас, дырэктар Каўнаскага акружнага архіва.

«Заснаванне Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Літвы (1918–1921 гг.)»

На падставе дакументаў Каўнаскага акружнага архіва, Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Літвы, бібліятэкі Акадэміі навук Літвы імя Урублеўскіх, архіва Дэпартамента культурнай спадчыны Літвы, навукова-даследчай і публіцыстычнай літаратуры прасочаны працэс фарміравання ў Каўнасе ў 1918–1921 г. Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Літвы. Асвятляюцца ўмовы стварэння архіва, згадваюцца яго першыя кіраўнікі. Адзначаецца, што дакументальным падмуркам архіва паслужылі матэрыялы дзяржаўных устаноў Ковенскай губерні.

Іллін Аляксандр Львовіч, кандыдат фізіка-матэматычных навук, дацэнт кафедры вышэйшай матэматыкі і інфармацыйных тэхналогій Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта (г. Пінск).

«Беларускія матэрыялы ў львоўскіх зборах: са справаздач дырэктара Архіва гісторыі ўніі Івана Шэндрыка за 1928 і 1932 гг.»

У артыкуле паведамляецца аб стварэнні Архіва гісторыі ўніі ў Львове ў 1928 г. і дзеяннях уніяцкага мітрапаліта Андрэя Шапціцкага па зборы, апісанні і захаванні мастацкай і дакументальнай спадчыны грэка-каталіцкай і праваслаўнай цэркваў Беларусі. На ўкраінскай мове арыгінала публікуюцца дзве справаздачы дырэктара Архіва гісторыі ўніі Івана Шэндрыка, складзеныя для мітрапаліта ў 1928 г. па выніках экспедыцыі ў Заходнюю Беларусь для пошуку і перавозу матэрыялаў у Львоў. Дадаткам да публікацыі служыць трэці дакумент, які ўяўляе сабой апісанне збору дакументаў беларускага паходжання з бібліятэкі Украінскага навуковага таварыства імя Тараса Шаўчэнкі за 1932 г.

Кабрынец Валерыі Арсеньевіч, навуковы супрацоўнік Музея Беларускага Палесся (г. Пінск).

«Дакументы Магілёўскага магістрата апошняй чвэрці XVI ст. пра “дзеньгі маскоўскія”»

На падставе матэрыялаў актавых кніг Магілёўскага магістрата апошняй чвэрці XVI ст. аналізуецца роля рускіх манет у функцыянаванні рынкаў усходняй часткі тэрыторыі Беларусі. Вылучаецца некалькі груп архіўных дакументаў, у якіх адлюстравалася значэнне манет Маскоўскага царства ў грашовым абарачэнні беларускіх зямель у даследуемы перыяд. Найбольш часта рускія грошы згадваюцца ў дакументах крэдытна-фінансавага характару — распісках, кабальных запісах, пазыках і г.д. Рускія манеты беларускія купцы актыўна выкарыстоўвалі для гандлёвых кантактаў з падданымі Рускай дзяржавы і менш інтэнсіўна як плацёжны сродак на тэрыторыі Беларусі.

Калініна Ганна Сяргееўна, аспірантка кафедры гісторыі Беларусі новага і найноўшага часу гістарычнага факультэта БДУ, выкладчык кафедры бібліястыкі і хрысціянскага веравучэння Інстытута тэалогіі імя святых Мяфодзія і Кірылы.

«Праваслаўны прыход у БССР: эканамічны ціск на веруючых (1929–1934 гг.)»

На падставе дакументаў Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі, Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, Дзяржаўных архіваў Гомельскай і Віцебскай абласцей, Дзяржаўнага архіва грамадскіх аб'яднанняў Гомельскай вобласці, навукова-даследчай літаратуры аўтар аналізуе асобныя моманты практычнага прымянення ў эканамічнай сферы закона «Аб рэлігійных аб'яднаннях» ад 8 красавіка 1929 г., а таксама даследуе рэакцыю праваслаўных вернікаў БССР на эканамічны ціск з боку дзяржавы. Адзначаецца рэзкае скарачэнне колькасці дзеючых храмаў у БССР у перыяд з 1929 па 1934 г.

КАРПЕКІН КАНСТАНЦІН РЫГОРАВІЧ, кандыдат гістарычных навук, галоўны захавальнік фондаў Дзяржаўнага архіва Віцебскай вобласці.

«Іудзейскія культавыя будынкi Віцебшчыны (кастрычнік 1917 г. — верасень 1939 г.)»

На падставе дакументаў Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, Дзяржаўнага архіва Віцебскай вобласці, Занальнага дзяржаўнага архіва ў г. Оршы вызначаны колькасць і месцазнаходжанне іўдзейскіх культавых будынкаў на тэрыторыі Віцебшчыны ў кастрычніку 1917 г., выяўлены дамінантныя прычыны скарачэння колькасці сінагог і малітоўных дамоў, вылучаны асноўныя этапы закрыцця іўдзейскіх культавых будынкаў у рэгіёне.

КРЫВІЦКІ МІХАІЛ АЛЯКСАНДРАВІЧ, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела публікацыі дакументаў НГАБ.

«Перадумовы распаўсюджання баптызму на тэрыторыі Беларусі (1905–1914 гг.)»

На падставе шырокага фактычнага матэрыялу ажыццяўляецца спроба выяўлення фактараў распаўсюджання баптызму на тэрыторыі Беларусі ў перыяд паміж выданнем указа аб верацярпімасці (17 красавіка 1905 г.) і пачаткам Першай сусветнай вайны (1 верасня 1914 г.). У выніку крытычнага аналізу даступных крыніц і літаратуры вылучаны наступныя з іх: лібералізацыя расійскага заканадаўства ў сферы рэлігіі, актыўны празелітызм баптысцкіх прапаведнікаў, крызісныя з'явы ў Рускай праваслаўнай царкве, мадэрнізацыйныя працэсы ў традыцыйным беларускім грамадстве.

КРЭСС ВІКТАР КАНСТАНЦІНАВІЧ, гісторык-генеалог.

«Пянтаўскія-Крапышы герба “Юноша”: радавод старажытнага шляхецкага роду (XVI–XVIII стст.)»

Пры дапамозе матэрыялаў актавых кніг Аршанскага, Мінскага, Мсціслаўскага, Рэчыцкага гродскіх і земскіх судаў, Магілёўскага магістрата, калекцыі мікрафільмаў Літоўскай метрыкі Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі, а таксама дакументаў Літоўскага дзяржаўнага гістарычнага архіва

і навукова-даведачнай літаратуры даследуецца гісторыя і генеалогія сямі пакаленняў шляхецкага роду Панятоўскіх герба «Юноша», вядомага на тэрыторыі Беларусі ў XVI–XVIII стст. дзякуючы прадстаўнікам літоўскай і беларускай месціслаўскай галін.

КУТУКОВА ГАЛІНА МІКАЛАЕЎНА, загадчыца аддзела забеспячэння захаванасці дакументаў НГАБ.

«Памяці Тамары Еўдакімаўны Лявонцэвай»

Асвятляюцца факты з жыцця і дзейнасці Тамары Еўдакімаўны Лявонцэвай (16.01.1924–23.02.2014), супрацоўніцы Цэнтральнага дзяржаўнага гістарычнага архіва БССР (цяпер Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі) у 1964–1986, 1997–2003 гг. Адзначаецца яе ўклад у справу захавання і публікацыі дакументальнай спадчыны Беларусі.

ЛАТУШКОВА ЮЛІЯ ПАЎЛАЎНА, магістр гуманітарных навук, малодшы навуковы супрацоўнік аддзела спецыяльных гістарычных навук і інфармацыйна-аналітычнай работы Інстытута гісторыі НАН Беларусі.

«Узаемадзеянне мясцовай і ваеннай адміністрацыі г. Мінска па маёмасных і фінансавых пытаннях у перыяд нямецкай акупацыі 1918 г.»

На падставе матэрыялаў архіўных крыніц і перыядычнага друку разглядаецца ўзаемадзеянне нямецкай вайскавай адміністрацыі і мясцовых улад па пытаннях маёмасці і фінансаў. Адзначаецца заняпад фінансавай сферы гарадскога самакіравання, прычыны якога: 1) значныя выдаткі па забеспячэнні акупацыйных войск і адміністрацыі; 2) крадзяжы са складоў мясцовых устаноў; 3) непрыняцце акупацыйнымі ўладамі праекта выпуску грашовых знакаў як спосаба вырашыць праблему дэфіцыту мясцовага бюджэту; 4) паступленне падаткаў не ў мясцовы бюджэт, а ў нямецкія банкі.

МАРОЗАЎ СЯРГЕЙ ПАЎЛАВІЧ, магістр гістарычных навук, выкладчык кафедры журналістыкі Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы.

«Дзяржаўная традыцыя Вялікага Княства Літоўскага ў палітычнай свядомасці першых пакаленняў яго нашчадкаў: погляд з Беларусі, Расіі, Францыі (1811–1832)»

На падставе трох рэпрэзентатыўных гістарычных крыніц з архіваў Расіі і Францыі прыводзіцца характарыстыка настрояў літвінскай шляхты, якая не змірылася са стратай сваёй дзяржаўнасці і спадзявалася на адраджэнне Вялікага Княства Літоўскага. Згаданыя крыніцы — ліст шляхціца Э. Тышынскага з Беларусі да сенатара М. К. Агінскага (1811), «мемарыял» польскага генерала на французскай службе М. Сакальніцкага з планам ваеннай кампаніі і пасляваеннага ўладкавання Усходняй Еўропы (1812), запіска А. Васільева, верагодна, тайнага агента расійскага корпуса жандараў,

з аналізам прычын захавання патрыятычных пачуццяў да ВКЛ і спосабах барацьбы з гэтымі настроямі (1832) — адлюстроўваюць рознасць поглядаў на беларуска-літоўскія мары, планы і дзеянні па адраджэнні ВКЛ, падкрэсліваюць адасобленасць інтарэсаў Княства ад інтарэсаў Польскай Кароны, сведчаць аб шырокім размаху і сіле адраджэнскіх настрояў, надаюць еўрапейскую значнасць рашэнню «літоўскага пытання». У дадатку ў скарачэнні на рускай мове арыгінала публікуецца ліст Э. Тышынскага да М. К. Агінскага.

Матвейчык Дзмітрый Часлававіч, кандыдат гістарычных навук, загадчык аддзела публікацыі дакументаў НГАБ.

«Юзаф Кашыц і яго тастамент ад 29 траўня 1863 г.»

На падставе разнастайных рукапісных крыніц са сховішчаў Беларусі, Польшчы і Францыі, а таксама беларускай і замежнай гістарычнай літаратуры разглядаюцца жыццё і грамадская дзейнасць прадстаўніка заможнага беларускага шляхецкага роду Юзафа Кашыца — маршалка Навагрудскага павета, удзельніка паўстання 1830–1831 гг. і эмігранта ў Францыі. Публікуецца копія яго тастамента на французскай мове арыгінала і ў перакладзе на беларускую мову з каментарыямі.

Яго ж, Рэцэнзія: Фірыновіч, А. Э. Паўстанне 1863–1864 гг.: вядомыя і невядомыя крыніцы беларускіх архіваў / А. Э. Фірыновіч. — Мінск : Беларуская навука, 2013. — 315 с.

Рэцэнзуецца манаграфія кандыдата гістарычных навук супрацоўніка Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Алены Фірыновіч, прысвечаная агляду і аналізу крыніц па гісторыі паўстання 1863–1864 гг. з беларускіх архівасховішчаў. Вызначаюцца моцныя і слабыя бакі манаграфіі, даецца ацэнка мэтазгоднасці абранай структуры, паўнаце комплексаў прааналізаваных крыніц, іх класіфікацыі, выкарыстанай тэрміналогіі, а таксама ўкладу ў айчынную гістарыяграфію ў цэлым.

Мацук Андрэй Уладзіміравіч, кандыдат гістарычных навук, старшы навуковы супрацоўнік аддзела гісторыі Беларусі Сярэдніх вякоў і пачатку Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі.

«Наваградская шляхта ў 1734 г.»

У артыкуле апісаны падзеі імклівай палітычнай пераарыентацыі, якая адбылася са шляхтай Наваградскага ваяводства на працягу 1734 г., пасля таго як атрады Станіслава Ляшчынскага пакінулі межы ваяводства і там размясціліся атрады прыхільнікаў Аўгуста III і расійскія войскі.

НЕКРАШЭВІЧ ПІЛІП АНАТОЛЬЕВІЧ, аспірант кафедры новай і найноўшай гісторыі Беларусі гістарычнага факультэта БДУ.

«Барацьба з тайнымі таварыствамі ў Асобным Літоўскім корпусе»

У артыкуле праводзіцца даследаванне мерапрыемстваў расійскай адміністрацыі ў першай трэці XIX ст. па арганізацыі і кіраванні спецыяльнымі службаю (тайная паліцыя Каралеўства Польскага, жандармерыя, вышуквая служба), закліканымі да супрацьстаяння дзейнасці незаконных аб'яднанняў, у т.л. у межах Асобнага Літоўскага корпуса. Адзначаецца, што добрае фінансаванне, таленавітыя арганізатары і здольныя агенты надавалі вышукovým арганізацыям значны патэнцыял, але былі неэфектыўна выкарыстаны расійскімі ўладамі, па прычыне чаго дзейнасць тайных таварыстваў Асобнага Літоўскага корпуса («Таварыства ваенных сяброў», «Таварыства сяброў») доўгі час заставалася невядомай.

НЕСЦЯРОВІЧ ЮРЫЙ УЛАДЗІМІРАВІЧ, кандыдат гістарычных навук, навуковы супрацоўнік Навукова-даследчага інстытута Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь.

«Аптымізацыя тэрмінаў “публікацыя архіўнага дакумента”, “публікацыя дакумента Нацыянальнага архіўнага фонду”, “публікацыя гістарычнага дакумента”»

Аўтарам прапануецца трактоўка асобных тэрмінаў з паняццінага апарату археаграфіі і архівзнаўства. «Публікацыя архіўнага дакумента» разглядаецца як уведзены ў грамадскі зварот праз друк або электронную форму дакумент, прыняты на архіўнае захоўванне. Тэрмін «публікацыя дакумента Нацыянальнага архіўнага фонду» адносіцца да архіўнага дакумента, уведзенага ў грамадскі зварот праз выданне. Пад тэрмінам «публікацыя гістарычнага дакумента» разумеецца гістарычны дакумент, які ўведзены ў грамадскі зварот праз друкаванае або электроннае выданне.

РЫНДЗІН СЯРГЕЙ МІКАЛАЕВІЧ, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела публікацыі дакументаў НГАБ.

«Мерапрыемствы грамадзянскіх улад беларускіх губерняў па канфіскацыі маёмасці замежных падданных (1914–1917 гг.)»

Артыкул прысвечаны аднаму з накірункаў у дзейнасці ўрада Расійскай імперыі па абмежаванні правоў выхадцаў з дзяржаў, якія сталі праціўнікамі Расіі ў Першай сусветнай вайне. На падставе матэрыялаў Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі і Расійскага дзяржаўнага гістарычнага архіва аналізуецца заканадаўства Расійскай імперыі, якое ўводзіла і рэгламентавала працэдуру ліквідацыі нерухомасці германскіх і аўстра-венгерскіх падданных у сферах прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Асвятляецца рэалізацыя дадзеных мер у Мінскай, Віцебскай, Гродзенскай і Віленскай губернях у

1914–1917 гг. Адлюстраваны адносіны насельніцтва беларускіх губерняў да ліквідацыі замежнага землеўладання.

Слж Наталля Уладзіміраўна, кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры сацыяльных і мовазнаўчых дысцыплін Гродзенскага філіяла прыватнай установы адукацыі «БІП-Інстытут прыватнага адукацыі».

«Тастамент гарадзенскага радцы Фёдара Багдановіча 1640 г.»

Праводзіцца аналіз тастамента ўрадніка Гарадзенскага магістрата Фёдара Багдановіча, складзенага 12 ліпеня 1640 г., на прадмет даследавання сямейна-роднасных сувязей і маёмаснага стану. Адзначаецца непадабенства дакумента да мяшчанскіх тастаментаў і значная яго набліжанасць да шляхецкіх завяшчанняў, што асабліва назіраецца пры апісаннях плануемага пахавання і грашовых выдаткаў на яго. Дакумент публікуецца палітарна на польскай мове арыгінала з захаваннем асабліваасцей правапісу. Дадатак змяшчае радаводную схему трох пакаленняў роду Фёдара Багдановіча, якая ахоплівае сярэдзіну XVI – сярэдзіну XVII ст.

Снапкоўскі Юрый Мікалаевіч, галоўны архівіст аддзела публікацыі дакументаў НГАБ.

«Вялікая еўрапейская вайна” ў жыцці насельніцтва прыфрантавых губерняў у дакументах НГАБ. Частка I (1914 г.)»

Публікуюцца 16 дакументаў НГАБ, якія асвятляюць малавядомую і драматычную старонку айчынай гісторыі перыяду Першай сусветнай вайны — прымусовае перасяленне ў 1914 г. германскіх і аўстрыйскіх падданных і некаторых іншых «нядобранадзейных элементаў» у цэнтральныя і ўсходнія губерні Расійскай імперыі. Дадзены падрабязныя заўвагі па тэксце і змесце дакументаў.

Урублеўскі Вадзім Валер’евіч, галоўны архівіст аддзела публікацыі дакументаў НГАБ.

«Сялянская штодзённасць у адлюстраванні нарматыўных крыніц XVIII ст.»

У артыкуле адзначаецца ступень адлюстравання ў матэрыялах мемуарыстыкі, публіцыстыкі, эпістальнай спадчыны і запісках падарожнікаў асноўных кампанентаў штодзённага жыцця беларускага селяніна ў згаданы адрэзак часу.

Яго ж, Рэцэнзія: Zielecka-Milkolajczyk, W. Prawosławni i unicy w Rzeczypospolitej XVI – XVIII wieku wobec życia i śmierci w świetle testamentów. — Warszawa: Wydawnictwo Neriton, 2012. — 361 s.

Рэцэнзуецца манаграфія польскай даследчыцы Віялеты Зялецкай-Мікалайчык, прысвечаная навукова-тэарэтычнаму разгляду праблемы адлюстравання ў тастаментах праваслаўнага і грэка-каталіцкага (уніяцкага) насель-

ніцтва Рэчы Паспалітай юрыдычна-прававых, эсхаталагічна-пахавальных, царкоўна-рэлігійных, сямейна-роднасных і маёмасна-службовых аспектаў жыццядзейнасці чалавека. Адзначаецца багаты навукова-даведачны апарат працы і яе ўклад у беларускую гістарыяграфію.

ФЁДАРАЎ Уладзімір Валер’евіч, магістр гістарычных навук, аспірант кафедры гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы.

«Праблемы інтэрпрэтацыі актавай тэрміналогіі пры вывучэнні працэсу ўнутранай каланізацыі тэрыторыі Беларусі ў канцы XV – першай палове XVI ст.»

Артыкул прысвечаны аналізу актавай тэрміналогіі канца XV – першай паловы XVI ст., асаблівасцям яе ўжывання і праблемам выкарыстання пры даследаванні працэсу ўнутранай каланізацыі тэрыторыі Беларусі на мяжы Сярэднявечча і Ранняга Новага часу. У прыватнасці разглядаюцца значэнні тэрміна «пустайшчына» і падвяргаецца сумневу магчымасць выкарыстання некаторых актавых формул як прамых сведчанняў увядзення ў гаспадарчы абарот і засялення раней не асвоеных тэрыторый.

Ханецкі Вітальд Уладзіміравіч, гісторык-генеалог, сябра «Згуртавання беларускай шляхты»; **Чарнецкі Яўген Анатольевіч**, кандыдат гістарычных навук, загадчык аддзела інфармацыйна-краязнаўчай работы Белацаркоўскай гарадской цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы, старшы навуковы супрацоўнік Белацаркоўскага краязнаўчага музея і Мемарыяльнага музея-сядзібы І. С. Казлоўскага ў Мар’янаўцы.

«Пакаленны роспіс Руткоўскіх з Барысаўскага павета (канец XVIII – пачатак XX ст.)»

Прыводзіцца пакаленны роспіс каталіцкага шляхецкага роду Руткоўскіх з Барысаўскага павета Мінскай губерні, родапачынальнік якога Мацей Руткоўскі перасяліўся ў гэты рэгіён у першай трэці XVIII ст. з Плоцкага ваяводства Польшчы. Роспіс закранае 8 пакаленняў і ўключае 96 чалавек. Спецыяльная сістэма ўмоўных знакаў фіксуе падзеі нараджэння, хрышчэння, вянчання, смерці і пахавання прадстаўнікоў роду і пародненых з імі асоб.

Чарняўскі Фёдар Віктаравіч, гісторык-генеалог.

«Некалькі згадак пра Казіміра Караля Уніхоўскага, пісара земскага менскага»

Даследуюцца факты біяграфіі, сямейна-роднасныя сувязі і маёмаснае становішча грамадска-палітычнага дзеяча, пісара земскага менскага Казіміра Караля Уніхоўскага (1670?–1731?). На прыкладзе яго жыццядзейнасці асвятляюцца працэсы сацыяльна-эканамічнага і палітычнага жыцця Рэчы Паспалітай першай трэці XVIII ст.

ШАПОКА МІНДАЎГАС, дактарант Абердзінскага ўніверсітэта (Шатландыя).

«Літоўскія вязні ў Расіі ў пачатку XVIII ст.»

Асвятляюцца ўмовы арышту і заключэння расійскімі ўладамі ў часы Паўночнай вайны 1700–1721 гг. грамадзян Вялікага Княства Літоўскага, найбольш каларытную частку якіх складалі палітычныя праціўнікі караля Аўгуста II, а таксама захады правачых колаў Рэчы Паспалітай па вызваленні ў 1710–1715 гг. сваіх палонных. З ліку апошніх асабліва ўвага надаецца асобам гетмана вялікага літоўскага Міхала Вішнявецкага, уніяцкага епіскапа Дзіянісія Жабакрыцкага і палкоўніка Рафала Баратынскага.

ЯРЭМЕНКА МАКСІМ ВАСІЛЬЕВІЧ, кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры гісторыі Нацыянальнага ўніверсітэта «Кіева-Магілянская акадэмія» (Украіна).

«Рытарычнае клішэ ў дакументах аб перасяленні ў Расійскую імперыю ўраджэнцаў Рэчы Паспалітай ў XVIII ст.»

Феномен «праследаванняў ад уніі» аналізуецца ў артыкуле як указаная ў дакументах XVIII ст. прычына перамяшчэння ўраджэнцаў Рэчы Паспалітай у Расійскую імперыю. На канкрэтных прыкладах аўтар выясвятляе, што ўніверсальныя заявы пра праследаванні з боку ўніятаў — гэта рытарычнае клішэ, якое патрабуе абавязковай дадатковай праверкі.

Резюме

АНТОНОВИЧ ЗИНАИДА ВАСИЛЬВНА, кандидат исторических наук, доцент кафедры источниковедения исторического факультета БГУ.

«Личный состав клира и приходского духовенства Минской епархии (на основании формулярных списков римско-католического духовенства за 1867 г.)»

Анализируется личный состав клира (епископ, визитатор, дефенсор, члены капитула, консистории, семинарии) и приходского духовенства (декань, настоятели, администраторы, викарии) накануне ликвидации Минской епархии на основании формулярных списков за 1867 г. Преимущественная часть духовенства происходила из дворянства в возрасте от 26 до 89 лет. Автор приходит к выводу о кризисе в управлении указанной административно-территориальной единицей церкви, связанном с недостаточным числом священства и частыми изменениями в его составе, а также со значительным количеством администраторов и почти полным отсутствием викариев, что усложняло возможности замещения должностей в случае обвинения в участии в восстании 1863–1864 гг. и сочувствии повстанцам.

Ее же, Рецензия: Niebelski E. „Wiosna i jesień trwa tu krótko”: Księża zesłańcy 1863 roku w syberyjskiej Tunce. — Lublin: Wydawnictwo KUL, 2013. — 220 s.

В рецензии дается оценка научно-популярному изданию польского историка и научного сотрудника Люблинского католического университета Е. Небельского, посвященному разнообразным аспектам повседневной жизни католического духовенства, высленного в отдаленные губернии Российской империи после восстания 1863–1864 гг., в т.ч. в поселение Тунка Иркутской губернии. Подчеркивается перспективность материалов российских архивов и мемуарной литературы из архивов и библиотек Польши для рассмотрения данной темы.

БРЕГЕР ГЕРМАН МАКСИМОВИЧ, ведущий научный сотрудник отдела древних актов НИАБ.

«Архив имений Подкривичи и Устиновщина из собраний Коверских в Библиотеке имени Геронима Лопатинского в Люблине»

В статье приводится перечень 58 заголовков к 72 документам из истории имений Подкривичи и Устиновщина Ошмянского повета за XVII–XVIII стст., обнаруженных в собрании Коверских из отдела рукописей воеводской и городской публичной библиотеки имени Геронима Лопатинского в Люблине. Документы представляют собой оригиналы листов или выписки того времени на старобелорусском и старопольском языках из актовых книг земских и

городских судов, Главного Трибунала ВКЛ. Заголовки подробно раскрывают содержание документов. Они размещены в хронологическом порядке и пронумерованы. Отмечаются их даты, места и стадии создания, а также места хранения и язык.

ВАСИЛЕНКА АННА ЮРЬЕВНА, магистр исторических наук, аспирантка кафедры истории Беларуси БГПУ имени М. Танка, старший преподаватель кафедры философии, социологии и экономики Международного государственного экологического университета имени А. Д. Сахарова (г. Москва).

«Свидетельства хозяйственной деятельности Боны Сфорцы в письменных источниках»

Проведен анализ письменных источников по проблеме хозяйственной деятельности Боны Сфорцы на территории белорусского Полесья 1518 — 1556 гг., которые позволяют выявить основные направления по трансформации сельскохозяйственных отношений в белорусских имениях королевы за рассматриваемый период. Из числа опубликованных ранее источников в исследовании анализированы «Ревизия пущ и переходов звериных...» (1554), «Писцовая книга Пинского и Клецкого княжеств» (1552–1555), «Писцовая книга бывшего Пинского староства» (1561–1566), уставы и письма королевы Боны. Из неопубликованных материалов использованы Литовская метрика (микрофильмы) и акты книги Пинского земского, Брестского земского и городского судов из фондов НИАБ.

БОРОБЕЙ ТАТЬЯНА ПЕТРОВНА, аспирантка кафедры этнологии, музеологии и истории искусств исторического факультета БГУ, архивист отдела информационно-поисковых систем НИАБ.

«Состояние архитектурного наследия И. К. Глаубица в конце XVIII – начале XX в.»

На основании различных источников и исследований проанализировано состояние архитектурного наследия И. К. Глаубица в конце XVIII – начале XX в. В частности обращено внимание на такие объекты, как лютеранская кирха, католические костелы Св. Иоаннов и Св. Екатерины в Вильно, Св. Иоанна Крестителя в Столовичах и Св. Юрия в Забелах, православные церкви Св. Духа в Вильно и Спасо-Преображенская в Могилеве. Специфика сохранения и использования данных памятников рассматривается в тесной связи с особенностями политической и культурной жизни на территории бывшего ВКЛ после вхождения в состав Российской империи.

ВРУБЛЕВСКИЙ ВАДИМ ВАЛЕРЬЕВИЧ, главный архивист отдела публикации документов НИАБ.

«Крестьянская повседневность в отображении нарративных источников XVIII в.»

В статье отмечается степень отображения в материалах мемуаристики, публицистики, эпистолярного наследия и записках путешественников основных компонентов повседневной жизни белорусского крестьянина в указанный отрезок времени.

Его же, Рэцэнзія: Zielecka-Milkolajczyk, W. Prawosławni i unicy w Rzeczypospolitej XVI – XVIII wieku wobec życia i śmierci w świetle testamentów. — Warszawa: Wydawnictwo Neriton, 2012. — 361 s.

Рецензируется монография польской исследовательницы Виолеты Зелецкой-Николайчик, посвященная научно-теоретическому рассмотрению проблемы отображения в тестамах православного и греко-католического (униатского) населения Речи Посполитой юридично-правовых, эсхатологично-погребальных, церковно-исторических, семейно-родственных и имущественно-служебных аспектов жизнедеятельности человека. Отмечается богатый научно-справочный аппарат работы и ее вклад в белорусскую историографию.

ГОЛУБЕВ ВАЛЕНТИН ФЕДОРОВИЧ, доктор исторических наук, профессор, заведующий отделом истории Беларуси Средних веков и начала Нового времени Института истории НАН Беларуси.

«Два документа о волочной помере в имении Зельва (Великая Зельва) Николая Криштофа Радзивилла»

На старобелорусском языке оригинала публикуются два письма Николая Криштофа Радзивилла со сведениями о ходе волочной померы в имении Зельва (Великая Зельва) за 25 мая 1573 г., обнаруженные в отделе рукописей библиотеки Академии наук Литвы имени Врублевских. Документы касаются подтверждения шляхтичам Ивану и Юрию Данилевичам и Юрию Каспровичу земельной компенсации (т.н. отмены), полученной за конфискованные во время реформы земли. Листы представляют историческую ценность как уникальные документы по проведению волочной померы в частных владениях на территории Беларуси.

ГРИВЕНЕВ АЛЕКСАНДР ЛЕОНИДОВИЧ, ведущий научный сотрудник отдела информационно-поисковых систем НИАБ.

«Род Ромейков-Гурков в документах НИАБ или сородичи героя Шипки»

В статье приводятся сведения к биографиям генерала российских войск и героя русско-турецкой войны 1877–1878 гг. Иосифа Владимировича Гурки (1828–1901), его сыновей Владимира, Василия и Дмитрия. Отмечается находка в материалах фонда Могилевской римско-католической консистории (книга Санкт-Петербургского римско-католического костела за 1849–1854 гг.) метрической записи о смерти его отца — генерала Владимира Иосифовича Гурки (1795–1852). На основании разнообразного круга источников, в т.ч. материалов семи фондов НИАБ, перечисляются владения

представителей рода Ромейков-Гурков, которые проживали в Могилевской (Бабиновичский и Оршанский уезды) и Витебской (Суражский, Витебский, Велижский уезды) губерниях.

Долотова Ольга Владимировна, магистр исторических наук, аспирантка кафедры новой и новейшей истории Беларуси исторического факультета БГУ, ведущий научный сотрудник отдела научного использования документов и информации НИАБ, заведующая библиотекой НИАБ.

«Участие интеллигенции в городских общественных собраниях Минской, Могилевской и Витебской губерний в начале XX в.»

На основании документов фондов НИАБ, в т.ч. Минского и Витебского губернских по делам об обществах и союзах присутствий, и «Памятных книжек» Минской (1903–1917), Могилевской (1906–1917), Витебской (1914) губерний рассматривается деятельность общественных организаций в губернских и уездных городах Беларуси начала XX в. Делается вывод о том, что участие в общественных объединениях позволяло активным слоям населения, в т.ч. интеллигенции, обсуждать важные социальные вопросы, повышать уровень культуры, формировать общественную мысль, влиять на ход социально-политической и культурной жизни белорусских губерний.

Дручкус Гинтерас, директор Каунасского окружного архива.

«Основание Центрального государственного архива Литвы (1918–1921 гг.)»

На основании документов Каунасского окружного архива, Центрального государственного архива Литвы, библиотеки Академии наук Литвы имени Врублевских, архива Департамента культурного наследия Литвы, научно-исследовательской и публицистической литературы прослеживается процесс формирования в Каунасе в 1918–1921 гг. Центрального государственного архива Литвы. Освещаются условия создания архива, упоминаются его первые руководители. Отмечается, что документальным основанием архива послужили материалы государственных учреждений Ковенской губернии.

Ильин Александр Львович, кандидат физико-математических наук, доцент кафедры высшей математики и информационных технологий Полесского государственного университета (г. Пинск).

«Белорусские материалы в львовских собраниях: из отчетов директора Архива истории унии Ивана Шендрика за 1928 и 1932 гг.»

В статье сообщается о создании Архива истории унии во Львове в 1928 г. и действиях униатского митрополита Андрея Шептицкого по сбору, описанию и сохранению художественного и документального наследия греко-католической и православной церковью Беларуси. На украинском языке оригинала

публикуются два отчета директора Архива истории унии Ивана Шендрика, составленные для митрополита в 1928 г. по итогам экспедиции в Западную Беларусь для поиска и перевоза материалов во Львов. Приложением к публикации служит третий документ, который представляет собой описание сбора документов белорусского происхождения из библиотеки Украинского научного общества имени Тараса Шевченко за 1932 г.

КАЛИНИНА АННА СЕРГЕЕВНА, аспирантка кафедры истории Беларуси нового и новейшего времени исторического факультета БГУ, преподаватель кафедры библеистики и христианского вероучения Института теологии имени святых Мефодия и Кирилла.

«Православный приход в БССР: экономическое давление на верующих (1929–1934 гг.)»

На основании документов Национального исторического архива Беларуси, Национального архива Республики Беларусь, Государственных архивов Гомельской и Витебской областей, Государственного архива общественных объединений Гомельской области, научно-исследовательской литературы автор анализирует отдельные моменты практического применения в экономической сфере закона «О религиозных объединениях» от 8 апреля 1929 г., а также исследует реакцию православных верующих БССР на экономическое давление со стороны государства. Отмечается резкое сокращение количества действующих храмов в БССР в период с 1929 по 1934 г.

КАРПЕКИН КОНСТАНТИН ГРИГОРЬЕВИЧ, кандидат исторических наук, главный хранитель фондов Государственного архива Витебской области.

«Иудейские культовые здания Витебщины (октябрь 1917 г. — сентябрь 1939 г.)»

На основании документов Национального архива Республики Беларусь, Государственного архива Витебской области, Зонального государственного архива в г. Орше определены количество и месторасположение иудейских культовых зданий на территории Витебщины в октябре 1917 г., выявлены доминантные причины сокращения числа синагог и молитвенных домов, выделены основные этапы закрытия иудейских культовых зданий в регионе.

КОБРИНЕЦ ВАЛЕРИЙ АРСЕНЬЕВИЧ, научный сотрудник Музея Белорусского Полесья (г. Пинск).

«Документы Могилевского магистрата последней четверти XVI в. о “деньгах московских”»

На основании материалов актовых книг Могилевского магистрата последней четверти XVI в. анализируется роль русских монет в функционировании рынков восточной части территории Беларуси. Выделяется несколько групп архивных документов, в которых отразилось значение монет Мо-

сковского царства в денежном обращении белорусских земель в исследуемый период. Наиболее часто русские деньги упоминаются в документах кредитно-финансового характера — расписках, кабальных записях, ссудах и т.д. Русские монеты белорусские купцы активно использовали для торговых контактов с подданными Русского государства и менее интенсивно как платежное средство на территории Беларуси.

КРЕСС ВИКТОР КОНСТАНТИНОВИЧ, историк-генеалог.

«Понятовские-Крепыши герба “Юноша”: родовой стародавнего шляхетского рода (XVI–XVIII вв.)»

При помощи материалов актовых книг Оршанского, Минского, Мстиславского, Речицкого гродских и земских судов, Могилевского магистрата, коллекции микрофильмов Литовской метрики Национального исторического архива Беларуси, а также документов Литовского государственного исторического архива и научно-исследовательской литературы проводится изучение истории и генеалогии семи поколений шляхетского рода Понятовских герба «Юноша», известного на территории Беларуси в XVI–XVIII вв. благодаря представителям литовской и белорусской мстиславской линий.

КРИВИЦКИЙ МИХАИЛ АЛЕКСАНДРОВИЧ, ведущий научный сотрудник отдела публикации документов НИАБ.

«Предпосылки распространения баптизма на территории Беларуси (1905–1914 гг.)»

На основании обширного фактического материала осуществляется попытка выявления факторов распространения баптизма на территории Беларуси в период между изданием указа о веротерпимости (17 апреля 1905 г.) и началом Первой мировой войны (1 сентября 1914 г.). В результате критического анализа доступных источников и литературы выделены следующие из них: либерализация российского законодательства в сфере религии, активный прозелитизм баптистских проповедников, кризисные явления в Русской православной церкви, модернизационные процессы в традиционном белорусском обществе.

КУТУКОВА ГАЛИНА НИКОЛАЕВНА, заведующая отделом обеспечения сохранности документов НИАБ.

«Памяти Тамары Евдокимовны Леонтьевой»

Освещаются факты из жизни и деятельности Тамары Евдокимовны Леонтьевой (16.01.1924–23.02.2014), сотрудницы Центрального государственного исторического архива БССР (в настоящее время Национальный исторический архив Беларуси) в 1964–1986, 1997–2003 гг. Отмечается ее вклад в дело сохранения и публикации документального наследия Беларуси.

Латушкова Юлия Павловна, магистр гуманитарных наук, младший научный сотрудник отдела специальных исторических наук и информационно-аналитической работы Института истории НАН Беларуси.

«Взаимодействие местной и военной администрации г. Минска по имущественным и финансовым вопросам в период немецкой оккупации 1918 г.»

На основании материалов архивных источников и периодической печати рассматривается взаимодействие немецкой военной администрации и местных властей по вопросам имущества и финансов. Отмечается упадок финансовой сферы городского самоуправления, причины которого: 1) значительные затраты по обеспечению оккупационных войск и администрации; 2) кражи со складов местных учреждений; 3) неприятие оккупационными властями проекта выпуска денежных знаков как способа решить проблему дефицита местного бюджета; 4) поступление налогов не в местный бюджет, а в немецкие банки.

Матвейчик Дмитрий Чеславович, кандидат исторических наук, заведующий отделом публикации документов НИАБ.

«Юзеф Кашиц и его завещание от 29 мая 1863 г.»

На основании разнообразных рукописных источников из хранилищ Беларуси, Польши и Франции, а также белорусской и иностранной исторической литературы рассматриваются жизнь и общественная деятельность представителя зажиточного белорусского шляхетского рода Юзефа Кашица — предводителя дворянства Новогрудского уезда, участника восстания 1830–1831 гг. и эмигранта во Франции. Публикуется копия его завещания на французском языке оригинала и в переводе на белорусский язык с комментариями.

Его же, Рецензия: Фірыновіч, А. Э. Паўстанне 1863–1864 гг.: вядомыя і невядомыя крыніцы беларускіх архіваў / А. Э. Фірыновіч. — Мінск : Беларуская навука, 2013. — 315 с.

Рецензируется монография кандидата исторических наук сотрудника Института истории Национальной академии наук Беларуси Елены Фиринович, посвященная обзору и анализу источников по истории восстания 1863–1864 гг. из белорусских архивохранилищ. Отмечаются сильные и слабые стороны монографии, дается оценка целесообразности избранной структуры, полноте комплексов проанализированных источников, их классификации, использованной терминологии, а также вкладу в отечественную историографию в целом.

Мацук Андрей Владимирович, кандидат исторических наук, старший научный сотрудник отдела истории Беларуси Средних веков и начала Нового времени Института истории НАН Беларуси.

«Новогрудская шляхта в 1734 г.»

В статье описаны события поспешной политической переориентации, которая произошла со шляхтой Новогрудского воеводства на протяжении 1734 г., после того как отряды Станислава Лещинского оставили границы воеводства и там разместились отряды сторонников Августа III и российские войска.

Морозов Сергей Павлович, магистр исторических наук, преподаватель кафедры журналистики Гродненского государственного университета имени Янки Купалы.

«Государственная традиция Великого Княжества Литовского в политическом сознании первых поколений его потомков: взгляд из Беларуси, России, Франции (1811–1832)»

На основании трех репрезентативных исторических источников из архивов России и Франции приводится характеристика настроений литвинской шляхты, которая не смирилась с потерей своей государственности и надеялась на возрождение Великого Княжества Литовского. Упомянутые источники — письмо шляхтича Э. Тышинского из Беларуси к сенатору М. К. Огинскому (1811), «мемориал» польского генерала на французской службе М. Соколицкого с планом военной кампании и послевоенного устройства Восточной Европы (1812), записка А. Васильева, вероятно, тайного агента российского корпуса жандармов, с анализом причин сохранения патриотических чувств к ВКЛ и способов борьбы с этими настроениями (1832) — иллюстрируют разность взглядов на белорусско-литовские мечты, планы и действия по возрождению ВКЛ, подчеркивают обособленность интересов Княжества от интересов Польской Короны, свидетельствуют о широком размахе и силе возрожденческих настроений, придают европейское значение решению «литовского вопроса». В приложении в сокращении на русском языке оригинала публикуется письмо Э. Тышинского к М. К. Огинскому.

Некрашевич Филипп Анатольевич, аспирант кафедры новой и новейшей истории Беларуси исторического факультета БГУ.

«Борьба с тайными обществами в Отдельном Литовском корпусе»

В статье проводится исследование мероприятий российской администрации в первой трети XIX в. по организации и руководству специальными службами (тайная полиция Королевства Польского, жандармерия, сыскная служба), призванными к противостоянию деятельности незаконных объединений, в т.ч. в пределах Отдельного Литовского корпуса. Отмечается, что хорошее финансирование, талантливые организаторы и способные агенты создавали для сыскных организаций значительный потенциал, но были неэффективны

использованы российскими властями, по причине чего деятельность тайных обществ Отдельного Литовского корпуса («Общество военных друзей», «Общество друзей») долгое время оставалась неизвестной.

НЕСТЕРОВИЧ Юрий Владимирович, кандидат исторических наук, научный сотрудник Научно-исследовательского института Вооруженных сил Республики Беларусь.

«Оптимизация терминов «публикация архивного документа», «публикация документа Национального архивного фонда», «публикация исторического документа»

Автором предлагается трактовка отдельных терминов из понятийного аппарата археографии и архивоведения. «Публикация архивного документа» рассматривается как введенный в общественный оборот через печать или электронную форму документ, принятый на архивное хранение. Термин «публикация документа Национального архивного фонда» относится к архивному документу, введенному в общественный оборот через издание. Под термином «публикация исторического документа» понимается исторический документ, который введен в общественный оборот через печатное или электронное издание.

РЫНДИН СЕРГЕЙ НИКОЛАЕВИЧ, ведущий научный сотрудник отдела публикации документов НИАБ.

«Мероприятия гражданских властей белорусских губерний по конфискации имущества иностранных подданных (1914–1917 гг.)»

Статья посвящена одному из направлений в деятельности правительства Российской империи по ограничению прав выходцев из государств, которые стали противниками России в Первой мировой войне. На основании материалов Национального исторического архива Беларуси и Российского государственного исторического архива анализируется законодательство Российской империи, устанавливающее и регламентирующее процедуру ликвидации недвижимости германских и австро-венгерских подданных в сферах промышленности и сельского хозяйства. Освещается реализация данных мер в Минской, Витебской, Гродненской и Виленской губерниях в 1914–1917 гг. Отображено отношение населения белорусских губерний к ликвидации иностранного землевладения.

СЛИЖ НАТАЛЬЯ ВЛАДИМИРОВНА, кандидат исторических наук, доцент кафедры социальных и языковедческих дисциплин Гродненского филиала частного учреждения образования «БИП-Институт правоведения».

«Тестамент городенского радцы Федора Богдановича 1640 г.»

Проводится анализ тестамена урядника Городенского магистрата Федора Богдановича, составленного 12 июля 1640 г., на предмет изучения семейно-

родственных связей и имущественного положения. Отмечается отличие документа от мещанских завещаний и значительная его схожесть со шляхетскими завещаниями, что особенно наблюдается при описаниях планируемого погребения и денежных затрат на него. Документ публикуется политерно на польском языке оригинала с сохранением особенностей правописания. Приложение содержит родословную схему трех поколений рода Федора Богдановича, которая охватывает середину XVI – середину XVII в.

Снапковский Юрий Николаевич, главный архивист отдела публикации документов НИАБ.

«“Великая европейская война” в жизни населения прифронтовых губерний в документах НИАБ. Часть I (1914 г.)»

Публикуются 16 документов НИАБ, освещающих малоизвестную и драматическую страницу отечественной истории периода Первой мировой войны — принудительное переселение в 1914 г. германских и австрийских подданных и некоторых других «неблагонадежных элементов» в центральные и восточные губернии Российской империи. Документы снабжены подробными примечаниями по тексту и содержанию.

Федоров Владимир Валерьевич, магистр исторических наук, аспирант кафедры историко-культурного наследия Беларуси Республиканского института высшей школы.

«Проблемы интерпретации актовой терминологии при изучении процесса внутренней колонизации территории Беларуси в конце XV – первой половине XVI в.»

Статья посвящена анализу актовой терминологии конца XV – первой половины XVI в., особенностям ее употребления и проблемам использования при изучении процесса внутренней колонизации территории Беларуси на границе Средневековья и Раннего Нового времени. В частности рассматриваются значения термина «пустовщина» и подвергается сомнению возможность использования некоторых актовых формул как прямых свидетельств вовлечения в хозяйственный оборот и заселения ранее не освоенных территорий.

Ханецкий Витольд Владимирович, историк-генеалог, член «Згуртавання беларускай шляхты»; **Чернецкий Евгений Анатольевич**, кандидат исторических наук, заведующий отделом информационно-краеведческой работы Белоцерковской городской централизованной библиотечной системы, старший научный сотрудник Белоцерковского краеведческого музея и Мемориального музея-усадьбы И. С. Козловского в Марьяновке.

«Поколенная роспись Рутковских из Борисовского уезда (конец XVIII – начало XX ст.)»

Приводится поколенная роспись католического шляхетского рода Рутковских из Борисовского уезда Минской губернии, родоначальник которого Матей Рутковский переселился в этот регион в первой трети XVIII в. из Плотского воеводства Польши. Роспись затрагивает 8 поколений и включает 96 человек. Специальная система условных знаков фиксирует события рождения, крещения, венчания, смерти и погребения представителей рода и породненных с ними лиц.

ЧЕРНЯВСКИЙ ФЕДОР ВИКТОРОВИЧ, историк-генеалог.

«Несколько сведений про Казимира Кароля Униховского, писаря земского менского»

Исследуются факты биографии, семейно-родственные связи и имущественное положение общественно-политического деятеля, писаря земского менского Казимира Кароля Униховского (1670?–1731?). На примере его жизнедеятельности освещаются процессы социально-экономической и политической жизни Речи Посполитой первой трети XVIII в.

ШАПОКА МИНДОВГАС, докторант Абердинского университета (Шотландия).

«Литовские заключенные в России в начале XVIII века»

Освещаются условия ареста и заключения российскими властями во время Северной войны 1700–1721 гг. граждан Великого Княжества Литовского, наиболее колоритную часть которых составляли политические противники короля Августа II, а также меры правящих кругов Речи Посполитой по освобождению в 1710–1715 гг. своих пленных. Из числа последних отдельное внимание уделяется личностям гетмана великого литовского Михала Вишневецкого, униатского епископа Дионисия Жабокрицкого и полковника Рафаила Боратынского.

ЯРЕМЕНКО МАКСИМ ВАСИЛЬЕВИЧ, кандидат исторических наук, доцент кафедры истории Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Украина).

«Риторическое клише в документах о переселении в Российскую империю уроженцев Речи Посполитой в XVIII в.»

Феномен «преследований от унии» анализируется в статье как указанная в документах XVIII в. причина перемещения уроженцев Речи Посполитой в Российскую империю. На конкретных примерах автор делает вывод о том, что универсальные заявления о преследованиях со стороны униатов — это риторическое клише, требующее обязательной дополнительной проверки.

Summary

ANTANOVICH ZINAIDA VASILIEUNA, PhD in History; Associate Professor, Department of Sources, Faculty of History, BSU.

«The personnel of the clergy and priesthood of the Minsk’ diocese (based on Roman Catholic clergy’ formulary lists for 1867)»

The personnel of the clergy (Bishop Visitor, Defensor, the members of the chapter, consistory, seminaries) and priesthood staff of the clergy (deans, prior, administrators, vicars) on the eve of the Minsk’ diocese elimination based on formulary lists for 1867 analyzed in this article. Overwhelming majority of the clergy came from the nobility in age from 26 to 89 years. The author concludes that the crisis in the management of said administrative-territorial unit of the church related to the insufficient number of clergy and frequent changes in its staff, and also significant number of administrators at practically no vicars, which complicated the possibility of their replacement in case of allegations of involvement in the uprising of 1863–1864 sympathy and rebels.

Her, Review: Niebelski E. „Wiosna i jesień trwa tu krótko”: Księża zesłańcy 1863 roku w syberyjskiej Tunce. — Lublin: Wydawnictwo KUL, 2013. — 220 s.

The reviewer assesses popular sciences publication by the Polish historian and researcher from the Lublin Catholic University, E. Nebelski. Nebelski’s work investigates different aspects of the daily life of the Catholic clergy who were banished to the remote provinces of the Russian Empire (incl. the settlement Tunka, in the Irkutsk province) after the 1863–64 rebellion. The prospects of the materials, which came from Russian archives and the memoirs from the Polish archives and libraries, are emphasized.

BREGER GERMAN MAKSIMAVICH, Leading Researcher, Department of Ancient Acts, NHAB.

«The Archive of Padkryvichy and Ustsinaushchyna estates from the collection of the Kaverskis in Hieronim Łopaciński Public Library in Lublin»

The article offers a list of 58 titles for 72 documents on the history of Padkryvichy and Ustsinaushchyna estates, Ashmyany district, in XVII–XVIII centuries, found in the collection of the Kavyorskis from the department of manuscripts of Hieronim Łopaciński voivodeship and city public library in Lublin. The documents are presented by original sheets or extracts of that time in Old Belarusian and Old Polish from act books of territorial and magistrate courts, the Main Tribunal of the Grand Duchy of Lithuania. The titles reveal the contents of the documents exhaustively. They are organized in a chronological order and numbered. Their

dates, places and stages of creation, as well as storing places and language are indicated.

CHARNIAUSKI FIODAR VIKTARAVICH, a historian-genealogist.

«Some information about Kazimir Karol Unichouski, the Minsk Territorial Clerk»

The author examines some facts of the biography, ancestry and property status of the statesman and territorial clerk of the Minsk Voivodeship Kazimir Karol Unichouski (1670?–1731?). Using the example of Unichouski the author reveals the processes of socio-economic and political life in Rezspospolita in the first third XVIII c.

DOLATAVA VOLHA ULADZIMIRAUNA, MA in History; PhD Student, Department of Modern and Contemporary History of Belarus, Faculty of History, BSU; Leading researcher, Department of Scientific Use of Documents and Information of NHAB; Head of the Library, NHAB.

«The Participation of the Intelligentsia in Public Assemblies of the Minsk, Mogilev, Vitebsk Provinces in the early 20th century»

This article is based on documents from NHAB funds, including provincial presences in cases of societies and unions of Minsk and Vitebsk, and «Memorial books» of the Minsk (1903–1917), Mogilev (1906–1917), Vitebsk (1914) Provinces. Author looks through activities of social organizations in provincial and district towns of Belarus of the early 20th century. He comes to conclusion that the participation in public assemblies allowed the active population, including intellectuals, to discuss important social issues, to raise the level of culture, to shape public opinion, to influence the course of socio-political and cultural life of the Belarusian provinces.

DRUCHKUS GINTARAS, Director of Kaunas district archive.

«The Foundation of the Central State Archive of Lithuania (1918–1921)»

Basing upon the documents from Kaunas district archive, the Central Archive of Lithuania, the Wroblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences, the Lithuanian Cultural Heritage Department's library, scientific and research and publicistic books, the process of formation of the Central State Archive of Lithuania in Kaunas in 1918–1921 is traced. The circumstances of the archive creation are dealt with, its first heads are mentioned. It is noted that the documentary base of the archive were the documents of the state institutions of Kovno governorate.

FIODARAU ULADZIMIR VALERYEVICH, MA in History, PhD Student, Department of historical and cultural heritage of Belarus, National Institute for Higher Education.

«The Problems of interpretation of the act terminology in studding of the internal colonization process of the areas of Belarus of the late XV – first half XVI century»

The article is devoted to analysis of the act terminology of the late XV – first half XVI century, their features and interpretation in studding of the internal colonization process of the areas of Belarus at the border of Middle Ages and Early-Modern period. In particular, are considered the meanings of definition «pustovschina» and questioned the use of certain acts formulas as a direct indicator for the presence of land development and settlement previously undeveloped areas.

GOLUBEU VALIANTSIN FIODARAVICH, PhD, Professor, Head of Belarus' Middle Ages and the Beginning of the Modern Time department of the Institute of History, Belarusian Academy of Sciences.

«Two documents about the Wallach reform in Zelva estate (Great Zelva) of Mikolaj Krzysztof Radziwill»

Two original sheets written by Mikolaj Krzysztof Radziwill are printed in Old Belarusian. They contain information about the progress of the Wallach reform in Zelva estate (Great Zelva) as of May 25, 1573, found in the Department of Manuscripts of the Wroblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences. The documents deal with confirmation of compensation for land (so-called «otmena») received by noblemen (szlachcich) Ivan and Yury Danilevich and Yury Kasproovich for the land confiscated during the reform. The lists are of a historical value as unique documents on the process of the Wallach reform in privately owned lands on the territory of Belarus.

GRYVIANIOU ALIAKSANDR LEANIDAVICH, Leading Researcher, Department of Information Retrieval Systems, NHAB.

«Family of Rameika-Hurka in the documents of NHAB or parents of Shipka's hero»

The data about the biographies of the Russian troop general and hero of the Russo-Turkish war of 1877–1878, Iosif Hurka (1828–1901) and his sons Vladimir, Dmitry and Vasily, is provided in the article. The author pays attention to the discovery of the metric note concerning the death of Iosif Hurka's father, general Vladimir Hurka (1795–1852). It was found in the materials of the fund of The Mogilev Roman Catholic Consistory (the Book of the St. Petersburg Roman Catholic Church for 1849–1854). On the basis of different sources, including the materials from seven funds of NHAB, the ownership of the representatives of the Rameika-Hurka family who lived in Mogilev (Babinovichi and Orsha districts) and Vitebsk (Surazh, Vitebsk and Velizh districts) governorates is listed.

HANECKI VITALD ULADZIMIRAVICH, a historian-genealogist, friend «Association of the Belarusian Nobility»; **CHARNECKI JAUHEN ANATOLYEVICH**, PhD, Head of the Department of Information and Local

History Studies, Belotserkovsk City Centralized Library System, Senior Researcher, Belotserkovsk Museum of Local History and Memorial Museum and Country Estate of I.S. Kozlowski in Maryanovka.

«The ahnentafel of Rutkouski's family from Borisovski district (the end XVIII – the beginning XX century)»

There is ahnentafel of catholic noble family Rutkouski's from Borisovski district of the Minsk governorate, his ancestor Matthew Rutkouski moved in this region in the first third XVIII century from the Plotsk Voivodeship of Poland. The ahnentafel includes 8 generations and 96 people. A special system of symbols captures events of birth, baptism, marriage, death and burial of family members and their relatives.

ILLIN ALIAKSANDR LVOVICH, PhD in Physical and Mathematical Sciences; Associate Professor, Department of Mathematics and Information Technology Polesye State University (Pinsk).

«Belarusian materials in Lvov' collections: from the Reports by Ivan Shendrik, the Directors of the Archives of Union's history for 1928 and 1932»

The article reports concerning the establishment of the Archives of the Union's history in Lvov in 1928 and the Uniate Metropolitan Bishop Andrey Sheptytsky's activity for the describing and preservation of artistic and documentary heritage of the Greek Catholic and Orthodox Churches in Belarus. Two reports by Ivan Shendrik, the director of the Archives of Union's history, are published in the Ukrainian original language. The reports were completed for the Metropolitan in 1928 according to the results of the expedition to Western Belarus for the searching of the materials and the transporting of them to Lvov. The third document, which is the description of the collection of documents of Belarusian origin from the Library of the Ukrainian Scientific Society named by Taras Shevchenko, is the appendix of the publication.

KABRYNETS VALERY ARSENJEVITCH, a researcher, Museum of the Belarusian Polesie (Pinsk).

«Documents of the Mogilev city Council the last quarter of the sixteenth century about "dengi of Moscow"»

In the article on the basis of materials of Assembly books of the Mogilev Council last quarter of the sixteenth century is analyzed the role of Russian coins in the functioning of markets in the eastern part of Belarus. There are several groups of archival documents, which reflect the value of the coins of Muscovy in the monetary circulation of Belarusian lands in the analyzed period. Most often Russian money is mentioned in the documents of the credit-financial nature — receipts, enslaving accounts, loans, etc. Belarusian merchants used actively Russian coins for trade contacts with the subjects of the Russian state and less intensively as a means of payment on the territory of Belarus.

KALININA HANNA SIARHEYEUNA, PhD Student, Department of Modern and Contemporary History of Belarus, Faculty of History, BSU; Lecturer, Biblical studies and Christian Religious Knowledge, Theological Institute named Ss Cyril and Methodius.

«An Orthodox parish in BSSR: economic pressure on believers in 1929–1934»

On the basis of documents of the National historical archive of Belarus, the National Archives of Gomel and Vitebsk regions, the State Archive of public associations of Gomel region, scientific and research books, the author analyzes certain issues of practical application in the economic sphere of the Law «On Religious Associations» as of April 8, 1929, and also studies the response of Orthodox Christians of the BSSR to the economic pressure by the state. A drastic reduction in the number of functioning churches in the BSSR in the period from 1929 till 1934 is noted.

KARPEKIN KANSTANTSIN RYHORAVICH, PhD in History; Main Keeper of Funds, State Archive of Vitebsk Area.

«Judaic cult buildings of Vitebshchina (October, 1917 – September, 1939)»

On the basis of the documents of National archive of Byelorussia, the State archive of Vitebsk area, Zone state archive in Orsha the quantity and a site of Judaic cult buildings of Vitebshchina in October, 1917 are defined, principal causes of reduction of quantity of synagogues and houses of worship are revealed, the basic stages of closing of Judaic cult buildings in region are allocated.

KRESS VIKTAR KANSTANCINAVICH, a historian-genealogist.

«The Poniatowskis-Krepiszs of Junosza Coat of Arms: the family tree of the ancient szliachta family (XVI–XVIII cc)»

With the help of the materials from the act books of Orsha, Minsk, Mstislavl, Rechitsa territorial and magistrate courts, Mogilev magistrate, the collection of microfilms of the Metrica of the Grand Duchy of Lithuania in the National Historical Archive of Belarus, as well as the documents of the Lithuanian State Historical Archive, and scientific and research books, history and geneology of seven generations of the Poniatowskis noble family of Junosza coat of arms is studied. This family is well-known on the territory of Belarus in XVI–XVIII centuries owing to its Lithuanian and Belarussian Mstislavl lineage's representatives.

KRYVITSKI MICHAIL ALIAKSANDRAVICH, Leading researcher, Department of the Publication of Documents of NHAB.

«Prerequisites of the spread of the Baptists Christian denomination in the territory of Belarus (1905–1914)»

On the basis of the extensive factual material, the author attempts to identify the factors of the spread of the Baptists Christian denomination in the territory of Belarus during the period between the publication of the Decree about Toleration (April 17, 1905) and the beginning of the First World War (September 1, 1914). As a result of the critical analysis of the available sources and literature, such factors as the liberalization of the Russian legislation in the religion sphere, and the Baptist active proselytism, the crisis of the Russian Orthodox Church, modernization processes in traditional Belarusian society were identified.

KUTUKOVA GALINA MIKALAYEUNA, Head of the Department for Ensuring Safety of Documents, NHAB.

«In memory of Tamara Evdokimovna Leontyeva»

Facts from life and activities of Tamara Evdokimovna Leontyeva (16.01.1924–23.02.2014), a worker of the Central State Historical Archive of the BSSR (now the National Historical Archive of Belarus) in 1964–1986, 1997–2003 are presented. Her contribution to the cause of preservation and publication of the documental heritage of Belarus is underlined.

LATUSHKOVA YULIA PAULAUNA, MA in Humanity; Junior Researcher, Department of Special Historical Sciences and Information and Analytical Work, Institute of History, National Academy of Sciences of Belarus.

«Interaction of local and military administration of Minsk concerning property and finances during the German occupation in 1918»

On materials of archival sources and the press, the article discusses the interaction of the German military administration and local authorities concerning property and finances. The author points out decline of the financial sector of the municipal government. Its causes: 1) significant expenses to support the occupation forces and administration; 2) thefts from the warehouses of local institutions; 3) the failure of the occupying powers of the project of production banknotes as a way to solve the problem of shortage of local budget; 4) income taxes are not to the local budget and to the German banks.

MACUK ANDREI ULADZIMIRAVICH, PhD in History, Senior Researcher, Belarus' Middle Ages and the Beginning of the Modern Time department of the Institute of History, Belarusian Academy of Sciences.

«Navahradak nobility in 1734»

The article describes the events of a hasty political reorientation of Navahradak voivodeship's nobility over the year 1734, after the military units of Stanislaw Leshchynski left the voivodeship, and units of Augustus supporters and Russian troops were deployed there.

MAROZAU SIARHEI PAULAVICH, MA in History; Lecturer, Department of journalism, Grodno State University named Y. Kupala.

«The state tradition of Grand Duchy of Lithuania in political consciousness of the first generations of his descendants: a look from Belarus, Russia, France (1811–1832)»

On material of three representative historical sources, earlier little-known and unknown, from archives of Russia and France it is given the characteristic of moods in the first third of XIX century in the circles of Belarusian-Lithuanian nobility which didn't reconcile to loss of the statehood and hoped on for revival of Grand Duchy of Lithuania. These sources — the letter of a nobleman E. Tyshinsky from Belarus to senator M. K. Oginsky (1811); «memorial» of the Polish general on the French service M. Sokolnitsky with the plan of military campaign and the post-war device of Eastern Europe (1812); and the note of A. Vasilyev's, probably, the secret agent of the Russian case of gendarmes, with the analysis of the reasons of survivability of GDL patriotism and ways of fight against it (1832) — give different views on the Belarusian-Lithuanian dreams, plans and actions for revival of GDL, emphasize isolation interests of the Principality from the Polish Corona's interests, testify to wide scope and force of the moods on restoration of GDL, give the European importance to the solution of the «Lithuanian question». There is provided the text of the letter of E. Tyshinsky (in reduction) to M.K. Oginsky.

MATVEICHYK DZMITRY CHASLAVAVICH, PhD in history; Head of the Publication Department of the National Historical Archive of Belarus.

«Józef Kaszyc and his testament of 29 May 1863»

The article, that is based on the variety of manuscript sources from the storages of Belarus, Poland and France, as well as Belarusian and foreign historical literature, is about life and social activities of the representative of the Belarusian wealthy noble family Józef Kaszyc — the Leader of Nobility of Navahrudak district, participant of the revolt of 1830–1831 and emigrant to France. The copy of his testament is published in the original language (French) and translated into Belarusian with commentaries.

His, Review: Firynovich, A. The 1863–1864 Uprising: known and unknown sources from the Belarusian archives / A. Firynovich. — Minsk: Belarus. Navuka, 2013. — 315 p.

The monograph of Aliena Firynovich, the PhD in History and employee of the Institute of History of the National Academy of Sciences of Belarus is being reviewed. The study investigates the overview and analysis of sources about the history of the 1863–1864 Uprising from the Belarusian archives. Strengths and weaknesses of the monograph are distinguished, the expediency of chosen structure, completeness of sources complexes that has been analyzed, their classification, terminology used in the study, as well as the contribution to the national historiography in general, are assessed.

NEKRASHEVICH PILIP ANATOLYEVICH, PhD Student, Department of Modern and Contemporary History of Belarus, Faculty of History, BSU.

«The fight against secret societies in the Independent Lithuanian corpse»

The author explores the Russian administration's activities for the organization and management of the special services (Secret Police of the Polish Kingdom, gendarmes, the detective service), that had to confront the activities of illegal organizations in the first third of the XIX century, including some within the Independent Lithuanian Corpse. The author notices that good funding, talented organizers, capable agents created the significant potential for the organizations but were inefficiently used by the Russian authorities. By this reason the activities of the secret societies of the Independent Lithuanian corpse («The Society of military friends», «The Society of friends») were unknown for the long time.

NESTSIAROVICH YURYI ULADZIMIRAVICH, PhD in History, Researcher, Scientific-Research Institute of the Military Forces of Belarus.

«Optimization of terms “publication of an archival document”, “publication of a document of the National archival fond”, “publication of a historical document”».

The author offers treatment of certain terms from the nomenclature of archaeography and archival science. «Publication of an archival document» is viewed as introducing a document, accepted for archival storage, for public use via publishing, or in electronic form. The term «publication of a document of the National archival fond» is related to an archival document, introduced for public use through publication. The term «publication of a historical document» denotes a historical document, which had been introduced for public use through publishing or an electronic publication.

RYNDZIN SIARHEI MIKALAYEVICH, Leading researcher, Department of the Publication of Documents of NHAB.

«The activities of the civil authorities of the Belarusian governorates enacted the confiscation of foreign subjects' property in 1914–1917».

The article investigates one of the directions in the Government of the Russian Empire activities for the limiting of the rights of immigrants from countries that have become the enemies of Russia in the World War. Based on the materials from the National Historical Archives of Belarus and The Russian State Historical Archives, the author analyses the legislation of the Russian Empire that established and regulated the procedure of liquidation of the German and Austro-Hungarian subjects' real estate in the areas of industry and agriculture. The article illuminates the implementation of these arrangements in Minsk, Vitebsk, Grodno and Vilnius provinces in 1914–1917, shows the attitude of the Belarusian provinces population towards the liquidation of foreign land tenure.

SHAPOKA MINDAUGAS, PhD candidate, University of Aberdeen (Scotland).

«Lithuanian prisoners in Russia in the beginning of XVII century»

Conditions of arrest and incarceration of citizens of the Grand Duchy of Lithuania (the most colourful figures among these citizens being the political opponents of King Augustus II) by Russian authorities during the Northern War of 1700–1721 are highlighted, as well as the measures of the ruling circles of the Polish-Lithuanian Commonwealth to free their captives. As for the latter, special attention is paid to such personalities as Great Hetman of the Polish-Lithuanian Michal Wisniewski, a Greek Catholic bishop Dionizy Zhabokrycki, and Colonel Rafail Boratynski.

SLIZH NATALLIA ULADZIMIRAUNA, PhD in History, Reader of the Social and Linguistic Sciences' Chair, Grodno branch of the private educational institution «The Belarusian Institute of Legal Science».

«The Testament of Grodno counsellor Fiodar Bahdanovich, 1640»

The text of the testament of Fiodar Bahdanovich, a dignitary of Grodno magistrate, written on July 12, 1640, is analyzed with the focus on studying family ties and financial situation. It is observed that the document is distinguished from testaments of burghers, and it is very similar to testaments of szlachta (nobility), which is especially noticeable when the planned funeral and its expenditures are described. The document is published letter-by-letter, in the Polish language of the original with preservation of the peculiarities of the orthography. The appendix also contains a family tree of three generations of Fiodar Bahdanovich's family, which encompasses the middle of XVI – the middle of XVII cc.

SNAPKOUSKI YURYI MIKALAYEVICH, Main Archivist, Department of Document Publication, NHAB.

«“The Great European War” in the life of people living in the frontline provinces as stated in the NHAB documents. Part I (1914)»

There are 16 NHAB documents in the publication covering obscure and dramatic pages of the patriotic history of the First World War — the forced resettlement of the German and Austrian nationals and some other «unreliable elements» into the central and eastern provinces of the Russian Empire in 1914. The documents have detailed textual and other notes on the issue.

URUBLEUSKI VADZIM VALERYEVICH, Main Archivist, Department of the Publication of Documents, NHAB.

«Peasants daily life displaying in narrative sources of the XVIII century»

The author of the article notes the degree of displaying the main components of the Belarusian peasant's daily life in the memoirs, publicism, epistolary heritage and travel notes during the time period.

His, Review: Zielecka-Milkolajczyk, W. Prawosławni i unicy w Rzeczypospolitej XVI – XVIII wieku wobec życia i śmierci w świetle testamentów. — Warszawa: Wydawnictwo Neriton, 2012. — 361 s.

The monograph of the Polish researcher Violeta Zelefskaya-Nikolaichyk is reviewed. The study investigates scientific-theoretical consideration of the problem of the display legal, eschatological funeral, church-historical, family-related and property aspects of the human life in the testaments of the Orthodox and Greek Catholic (Uniate) population of Rzeczypospolita. The rich finding aid of the work and its contribution to the Belarusian historiography is noted.

VARABEY TATSIANA PIATROUNA, PhD Student, Department of Ethnology, Museology and Art History, Faculty of History, BSU; Archivist, Department of Information Retrieval Systems, NHAB.

«The State of the Architectural Heritage of J.C. Glaubitz at the end of the 18th – at the beginning of the 20th century»

On the grounds of various sources and research the article analyzes the state of the architectural heritage of J.C. Glaubitz at the end of the 18th — beginning of the 20th century. In particular, it concerns such objects as the Lutheran church, the Catholic churches of St. Johns and St. Catherine in Vilnius, St. John Baptist in Stalovichy and St. George in Zabely, the Orthodox churches of Holy Spirit in Vilnius and Transfiguration in Mahiliou. The specifics of their preservation and use is considered in close connection with peculiarities of political and cultural life in the territory of the former GDL after incorporation into the Russian Empire.

VASILENKA HANNA YURYEUNA, Master of History; Postgraduate, Department of History of Belarus, Belarusian State Pedagogical University named after Maxim Tank; Senior Teacher, Department of Philosophy, Sociology and Economics of International State Ecological University named A.D. Saharov.

«The Certificates of Economic Activity of Bona Sforca in Writing sources»

The written sources about the issue of Bona Sforza's economic activity in the Belarusian Polesia territory in 1518–1556, which allow the author to identify the main directions of transformational agricultural relations in the Belarusian estates of the Queen, have been analyzed. Among the sources that have been published earlier are: «The revision of forests and animal crossings ... » (1554), «The cadaster of Pinsk and Kletsk principalities» (1552–1555), «The cadaster of the former Pinsk starostwo» (1561–1566) and Queen Bona's statutes and letters, have been analyzed in the study. Among unpublished materials used in the author's study are: the Lithuanian Metric (microfilms) and Court books of the Pinsk Region court and the court books of the Brest Region and Town courts from the NHAB.

YAREMENKO MAKSYM VASILIEVICH, PhD in history, Associate professor
Department of History National University of «Kyiv-Mohyla Academy»
(Ukrain).

«Rhetorical cliché in documents about migration to Russia empire of natives Polish-Lithuanian state in the XVIIIth century»

The phenomenon of the «persecution of the union» is analyzed in this article as indicated in the XVIIIth century documents reason to migration of natives Polish-Lithuanian state to Russia empire. The investigation of the concrete situations makes it possible for resuming that the standard statement about Uniate persecution is no more than rhetorical cliché. This formula always needs to be checking.

ПРАВІЛЫ ДЛІА АЎТАРАЎ «АРХІВАРЫУСА»

1. «Архіварыус» публікуе навуковыя даследаванні па розных галінах тэарэтычнай і практычнай археаграфіі, архівазнаўства, крыніцазнаўства і сумежных спецыяльных гістарычных дысцыплін, а таксама інфармацыйныя матэрыялы на апублікаваныя працы.
2. Рэдакцыйная калегія прымае да разгляду матэрыялы, якія адпавядаюць патрабаванням, што прад'яўляе Вышэйшая атэстацыйная камісія Рэспублікі Беларусь да навуковых артыкулаў.
3. Рэдакцыйная калегія публікуе ў першую чаргу артыкулы, прадстаўленыя асобамі апошняга года паслявузаўскага навучання (аспірантура, дактарантура, саіскальніцтва).
4. Аўтары нясуць персанальную адказнасць за прадстаўленне ў рэдакцыю ўжо раней апублікаваных артыкулаў або артыкулаў, прынятых да друку іншымі выданнямі.
5. Аўтары разам з рукапісам навуковага артыкула прадстаўляюць выпіску з пратакола пасяджэння вучонай рады, аддзела, кафедры з месца працы з рэкамендацый артыкула да друку.
6. Дапускаецца замест выпіскі з пратакола прадставіць дзве рэцэнзіі — доктара і кандыдата навук, якія з'яўляюцца спецыялістамі ў той галіне ведаў, па якой зроблена даследаванне. Рэцэнзіі павінны ўтрымліваць рэкамендацыі артыкула да друку.
7. Рэкамендацыі да друку навуковых артыкулаў, падрыхтаваных супрацоўнікамі органаў і ўстаноў Дзяржаўнай архіўнай службы Рэспублікі Беларусь, ажыццяўляюць Вучоныя рады Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі, БелНДІДАС, БелНДЦЭД, іншых дзяржаўных архіваў, навуковых і вышэйшых навучальных устаноў.
8. Для публікацый дакументальных крыніц, матэрыялаў інфармацыйнага характару, рэцэнзій рэкамендацыі да друку не патрабуюцца.
9. Друкаваная версія артыкула завяраецца подпісам аўтара з прастаўленнем даты, а таксама ўказваюцца прозвішча, імя і імя па бацьку, месца працы, займаемая пасада, вучоная ступень, тэлефоны для сувязі з рэдакцыяй. Разам з раздрукоўкай прадстаўляецца ідэнтычны электронны варыянт артыкула.
10. Артыкул забяспечваецца анатацыямі на беларускай (рэзюмэ), рускай і англійскай (summary) мовах памерам 100–150 слоў.
11. Аб'ём навуковага артыкула — не менш за 14 тыс. і не больш за 20 тыс. знакаў, аб'ём публікацыі дакументальных крыніц — 40 тыс. знакаў. Раздрукоўка выконваецца шрыфтам Times New Roman, кегль 14 пунктаў, праз 1,5 інтэрвала, палі верхняе і ніжняе па 2 см, левае 3 см, правае 1,5 см.

12. Бібліяграфічныя спасылкі афармляюцца згодна з главой 5 Інструкцыі па афармленні дысертацыі і аўтарэферата (пастанова ВАК Рэспублікі Беларусь ад 22.02.2006 № 2, апублікавана ў Нацыянальным рэестры прававых актаў Рэспублікі Беларусь 20 сакавіка 2006 г., № 41, 7/603).
13. Тэрмін падачы артыкулаў — да 30 чэрвеня бягучага года. Пасля 30 чэрвеня матэрыялы прымаюцца для публікацыі ў штогодніку ў наступным годзе.
14. Рэдакцыйная калегія не бярэ платы за апублікаванне навуковых артыкулаў.

*Рэдакцыйная калегія «Архіварыуса»
220002, г. Мінск, вул. Крапоткіна, 55
archivarius@niab.by*

GUIDELINES FOR AUTHORS OF «ARCHIVARIUS»

1. «Archivarius» publishes scholarly research on different branches of theoretical and practical archeography, archival science, source studies and related special historical disciplines, and also informative materials and reviews of published works.
2. Editorial Board accepts for reviewing materials which meet the requirements, imposed by the Higher Attestation Commission of the Republic of Belarus in relation to scholarly articles.
3. Editorial Board primarily publishes articles, submitted by postgraduate students.
4. Authors bear responsibility for submitting articles already published and articles accepted for publishing in other journals.
5. Authors submit, along with their manuscripts, an extract from the minutes of the meeting of the Academic Council, department, unit of the place of their work with a recommendation to publish the article.
6. It is allowed to provide two reviews by professors, who are specialists in the area in which the research was done, instead of the minute extract. Reviews should contain a publication recommendation.
7. Recommendation for publication of scholarly articles, written by employees of the agencies and institutions of State Archival Service of the Republic of Belarus, is provided by Research Council of the National Historical Archives of Belarus, BELASRMRI, BRCER, other state archives, research and higher educational institutions.

8. Recommendations are not required for publishing documentary sources and materials of an informative character.
9. A printed copy of an article should be dated and signed by the author and should contain the name, surname, patronymic name, place of work, position held, academic degree, phone number. A printed copy should be accompanied by an identical electronic copy.
10. An article is expected to be no more than 20 000 signs, the length of a primary source published is up to 40 000 signs. Times New Roman script should be used to write an article. The typeface should be 14-point. Line spacing should be 1.5. The top and bottom margins should be 2 cm, the left margin should be 3 cm, the right margin should be 1.5 cm.
11. Bibliographical footnotes should be formatted in accordance with Chapter 5 of Guidelines for theses and abstracts (regulation of VAK of Republic of Belarus of 22.02.2006 №2, published in the National Register of Legal Acts of the Republic of Belarus of 20 March 2006, № 41, 7/603)
12. The article should be accompanied by 100–150 word summaries, written both in Belarusian and English.
13. The deadline for submitting articles is June 30 of the current year. After the deadline all materials will be accepted for publication in the following year.
14. There is no charge for publishing scholarly articles.

*Editorial Board of “Archivarius”
220002, Minsk, Kropotkina Str 55
archivaryus@niab.by*

Змест

АРХІВАЗНАЎСТВА

Г. М. Брэгер

Архіў маёнткаў Падкрывічы і Усцінаўшчына са збораў Каверскіх
у бібліятэцы імя Гераніма Лапацінскага ў Любліне 5

Г. Дручкус

Основание Центрального государственного
архива Литвы (1918–1921 гг.) 15

ПУБЛІКАЦЫЯ І АРХЕАГРАФІЧНАЯ АПРАЦОЎКА АРХІЎНЫХ ДАКУМЕНТАЎ

В. Ф. Голубеў

Два дакументы пра валочную памеру ў маёнтку Зэльва (Вялікая Зэльва)
Мікалая Крыштофа Радзівіла 21

А. Л. Ильин

Белорусские материалы в львовских собраниях: из отчетов директора
Архива истории унии Ивана Шендрика за 1928 и 1932 гг. 30

Д. Ч. Матвейчык

Юзаф Кашыц і яго тастамент ад 29 траўня 1863 г. 38

Ю. В. Нестерович

Оптимизация терминов «публикация архивного документа»,
«публикация документа национального архивного фонда»,
«публикация исторического документа» 56

Н. У. Сліж

Тастамент гарадзенскага радцы Фёдара Багдановіча 1640 г. 65

Ю. Н. Снапковский

«Великая европейская война» в жизни населения
прифронтовых губерний в документах НИАБ. Часть I (1914 г.) 86

КРЫНЦАЗНАЎСТВА

Г. Ю. Васіленка

Сведчанні гаспадарчай дзейнасці Боны Сфорцы ў пісьмовых крыніцах . . 120

О. В. Долотова

Участие интеллигенции
в городских общественных собраниях
Минской, Могилевской и Витебской губерний в начале XX в. 130

В. А. Кобринец

Документы Могилевского магистрата
последней четверти XVI в. о «деньгах московских» 148

А. С. Калинина

Православный приход в БССР:
экономическое давление на верующих (1929–1934 гг.) 161

С. П. Марозаў

Дзяржаўная традыцыя Вялікага Княства Літоўскага ў палітычнай
свядомасці першых пакаленняў яго нашчадкаў:
погляд з Беларусі, Расіі, Францыі (1811–1832) 171

С. Н. Рындін

Мероприятия гражданских властей белорусских губерний
по конфискации имущества иностранных подданных (1914–1917 гг.) . 185

В. В. Урублеўскі

Сялянская штодзённасць у адлюстраванні
нарматыўных крыніц XVIII ст. 195

У. В. Фёдараў

Праблемы інтэрпрэтацыі актавай тэрміналогіі пры вывучэнні працэсу
ўнутранай каланізацыі тэрыторыі Беларусі
ў канцы XV – першай палове XVI ст. 211

М. В. Яременко

Риторическое клише в документах о переселении
в Российскую империю уроженцев Речи Посполитой в XVIII в. 218

ГІСТОРЫЯ

З. В. Антановіч

Асабовы склад кліру і парафіяльнага духавенства
Мінскай дзяццэзіі (паводле фармулярных спісаў
рымска-каталіцкага святарства за 1867 г.) 226

Т. П. Варabei

Стан архітэктурнай спадчыны І. К. Глаўбіца
ў канцы XVIII – пачатку XX ст. 242

М. А. Кривицкий

Предпосылки распространения баптизма
на территории Беларуси (1905–1914 гг.) 253

Ю. П. Латушкова

Взаимодействие местной и военной администрации г. Минска по имущественным и финансовым вопросам в период немецкой оккупации 1918 г. 279

Ф. А. Некрашевич

Борьба с тайными обществами в Отдельном Литовском корпусе 288

М. Шапока

Литовские заключенные в России в начале XVIII века 298

РЭГІЯНАЛЬНАЯ ГІСТОРЫЯ

К. Р. Карпекін

Ўдзейскія культавыя будынкi Віцебшчыны (кастрычнік 1917 г. – верасень 1939 г.) 314

А. У. Мацук

Наваградская шляхта ў 1734 г. 325

ГЕНЕАЛОГІЯ

А. Л. Грывянёў

Род Рамейкаў-Гуркаў у дакументах НГАБ або сваякі героя Шыпкі 337

В. К. Крэсс

Панятоўскія-Крапышы герба «Юноша»: радавод старажытнага шляхецкага роду (XVI–XVIII стст.) 359

В. У. Ханецкі, Я. А. Чарнецкі

Пакаленны роспіс Руткоўскіх з Барысаўскага павета (канец XVIII – пачатак XX ст.) 383

Ф. В. Чарняўскі

Некалькі згадак пра Казіміра Караля Уніхоўскага, пісара земскага менскага 395

ПОСТАЦІ АРХІВІСТАЎ

Г. Н. Кутукова

Памяти Тамары Евдокимовны Леонтьевой 408

РЭЦЭНЗІ

Фірыновіч, А. Э. Паўстанне 1863–1864 гг.: вядомыя і невядомыя крыніцы беларускіх архіваў / А. Э. Фірыновіч. — Мінск :

Беларуская навука, 2013. — 315 с. 411

<i>Niebelski E.</i> „Wiosna i jesień trwa tu krótko”: Księża zesłańcy 1863 roku w syberyjskiej Tunce. — Lublin: Wydawnictwo KUL, 2013. — 220 s.	417
<i>Zielecka-Milkołajczyk, W.</i> Prawosławni i unicy w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku wobec życia i śmierci w świetle testamentów. — Warszawa: Wydawnictwo Neriton, 2012. — 361 s.	422
Рэзюмэ	427
Резюме	438
Summary	449
Правілы для аўтараў «Архіварыуса»	460
Guidelines for authors of «Archivarius»	461

Contents

ARCHIVAL SCIENCE

G. M. Breger

The Archive of Padkryvichy and Ustsinaushchyna estates
from the collection of the Kaverskis in Hieronim Łopaciński
Public Library in Lublin. 5

G. Druchkus

The Foundation of the Central State Archive
of Lithuania (1918–1921). 15

THE PUBLICATION AND PROCESSING OF ARCHIVAL RECORDS

V. F. Golubeu

Two documents about the Wallach reform in Zelva estate (Great Zelva)
of Mikołaj Krzysztof Radziwiłł. 21

A. L. Illin

Belarusian materials in Lvov' collections:
from the Reports by Ivan Shendrik, the Directors
of the Archives of Union's history for 1928 and 1932 30

D. Ch. Matveichyk

Józef Kaszyc and his testament of 29 May 1863 38

Yu. U. Nestsiarovich

Optimization of terms «publication of an archival document»,
«publication of a document of the National archival fond»,
«publication of a historical document» 56

N. U. Slidg

The Testament of Grodno counsellor Fiodar Bahdanovich, 1640 65

Yu. M. Snapkouski

«The Great European War» in the life of people living
in the frontline provinces as stated in the NHAB documents. Part I (1914) . . 86

SOURCE STUDIES

H. Yu. Vasilenka

The Certificates of Economic Activity
of Bona Sforca in Writing sources 120

V. U. Dolatava

The Participation of the Intelligentsia in Public Assemblies of the Minsk, Mogilev, Vitebsk Provinces in the early 20th century 130

V. A. Kabrynets

Documents of the Mogilev city Council the last quarter of the sixteenth century about «dengi of Moscow» 148

H. S. Kalinina

An Orthodox parish in BSSR: economic pressure on believers in 1929–1934 161

S. P. Marozau

The state tradition of Grand Duchy of Lithuania in political consciousness of the first generations of his descendants: a look from Belarus, Russia, France (1811–1832) 171

S. M. Ryndzin

The activities of the civil authorities of the Belarusian governorates enacted the confiscation of foreign subjects' property in 1914–1917. 185

V. V. Urubleuski

Peasants daily life displaying in narrative sources of the XVIII century . . . 195

U. V. Fiodarau

The Problems of interpretation of the act terminology in studding of the internal colonization process of the areas of Belarus of the late XV – first half XVI century 211

M. V. Yaremenko

Rhetorical cliché in documents about migration to Russia empire of natives Polish-Lithuanian state in the 18th century. 218

HISTORY*Z. V. Antanovich*

The personnel of the clergy and priesthood of the Minsk' diocese (based on Roman Catholic clergy' formulary lists for 1867) 226

T. P. Varabey

The State of the Architectural Heritage of J. C. Glaubitz at the end of the 18th – at the beginning of the 20th century 242

M. A. Kryvitski

Prerequisites of the spread of the Baptists Christian denomination in the territory of Belarus (1905–1914). 253

Yu. P. Latushkova

Interaction of local and military administration of Minsk concerning property and finances during the German occupation in 1918 279

P. A. Nekrashevich

The fight against secret societies in the Independent Lithuanian corps 288

M. Shapoka

Lithuanian prisoners in Russia in the beginning of XVII century 298

REGIONAL HISTORY

K. R. Karpekin

Judaic cult buildings of Vitebshchina (October, 1917 – September, 1939). . . 314

A. U. Macuk

Navahradak nobility in 1734 325

GENEALOGY

A. L. Gryvianiou

Family of Rameika-Hurka in the documents of NHAB or parents of Shipka's hero. 337

V. K. Kress

The Poniatowskis-Krepiszs of Junosza Coat of Arms: the family tree of the ancient szlachta family (XVI–XVIII cc) 359

V. U. Hanecki, Ja.A. Charnecki

The ahnentafel of Rutkouski's family from Borisovski district (the end XVIII – the beginning XX century) 383

F. V. Charniauski

Some information about Kazimir Karol Unichouski, the Minsk Territorial Clerk 395

PERSONALITIES OF ARCHIVISTS

G. M. Kutukova

In memory of Tamara Evdokimovna Leontyeva 408

REVIEWS

Firynovich, A. The 1863–1864 Uprising: known and unknown sources from the Belarusian archives / A. Firynovich. — Minsk: Belarus. Navuka, 2013. — 315 p. (*D. Ch. Matveichyk*) 411

<i>Niebelski E.</i> «Wiosna i jesień trwa tu krótko»: Księża zesłańcy 1863 roku w syberyjskiej Tunce. — Lublin: Wydawnictwo KUL, 2013. — 220 s. (<i>Z. V. Antanovich</i>)	417
<i>Zielecka-Milkołajczyk, W.</i> Prawosławni i unicy w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku wobec życia i śmierci w świetle testamentów. — Warszawa: Wydawnictwo Neriton, 2012. — 361 s. (<i>V. V. Urubleuski</i>).	422
Summary	449
The rules for authors of the «Archivaryus».	461

The authors are responsible for the correctness of the information provided as well as for quotation and reference accuracy.

Архіварыус: зб. навук. паведамл. і арт. ; вып. 12 / рэд.: Ю. М. Бохан [і інш.]. — Мінск : НГАБ, 2014. — 472 с. — (серыя «Гісторыя, архівазнаўства, крыніцазнаўства»).

ISSN 2225-4412.

Нацыянальным гістарычным архівам Беларусі падрыхтаваны дванаццаты выпуск штогодніка «Архіварыус». На яго старонках асвятляецца шырокае кола пытанняў гісторыі, архівазнаўства, археаграфіі, крыніцазнаўства і іншых спецыяльных гістарычных дысцыплін. У навуковы ўжытак уведзіцца шэраг новых, раней невядомых дакументаў і фактаў.

Прызначаецца гісторыкам, архівістам, крязаўцам і ўсім, хто цікавіцца старонкамі мінулага Беларусі.

УДК [930.22+94(476)«15/19»(082)]
ББК 79.3(Бел)+63.3(4Бел)41